

IDEKASSEN

Ro, trivsel og højere faglighed

2

Læs og forstå om slik

Navn:

Klasse:

Al kopiering, analogt og digitalt, af dette materiale eller dele deraf er tilladt i henhold til undervisningsinstitutionens aftale med Tekst & Node. Kopiering, der går ud over begrænsningsreglerne i aftalen med Tekst & Node, kan alene finde sted efter forudgående aftale med licensgiver. Idekassen udvikler selv tekst. Illustrationer og billeder fremstilles/købes.

Sliks historie

Slik har været en del af menneskets liv i tusindvis af år – men det slik, vi kender i dag, er meget anderledes end det, man spiste i gamle dage.

Allerede i Oldtidens Egypten for over 3.000 år siden lavede man søde sager af honning blandet med nødder og frugt. Dengang kendte man ikke sukker, som vi bruger i dag. I stedet brugte man naturlige sødestoffer fra planter.

Det første rigtige sukker kom til Europa i middelalderen, omkring år 1100, men det var meget dyrt. Kun rige mennesker havde råd til sukker og kunne få lavet specielle søde lækkerier.

I 1800-tallet blev sukkerproduktionen billigere, og slik blev mere almindeligt. I takt med at fabrikker begyndte at lave slik i store mængder, blev det muligt for flere mennesker at købe det. Man begyndte at lave karameller, slikkepinde og lakrids.

I starten af 1900-tallet kom chokolade og vingummi på markedet, og siden da er der blevet opfundet tusindvis af forskellige slags slik over hele verden. I dag findes der slik med alle mulige smage og farver – surt, sødt, stærkt og salt.

Svar på spørgsmålene

Hvad brugte man som sødemiddel i oldtiden?

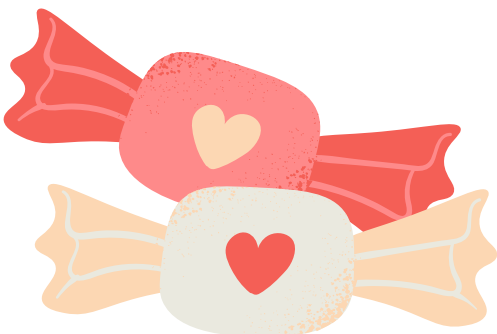
Hvornår kom sukker til Europa?

Hvorfor var sukker i starten kun for de rige?

Hvad skete der med slik i 1800-tallet?

Nævn tre typer slik, som blev opfundet i 1800-tallet.

Hvornår begyndte man at lave vingummi og chokolade?

Verdens dyreste slik

Slik findes i mange former og prisklasser – fra en billig vingummi til luksus-chokolade, der koster tusindvis af kroner. I verden findes der nemlig nogle meget dyre og eksklusive slags slik, som kun de færreste har råd til at smage. Et af de dyreste stykker slik i verden hedder Le Chocolate Box. Det er en speciel gaveæske, der indeholder håndlavet luksus-chokolade sammen med ægte smykker – fx diamanter og guld. Prisen? Op til 1,5 millioner kroner! Det er ikke slikket i sig selv, der koster så meget, men det smukke design og de dyre smykker, der følger med.

En anden dyr chokolade er fra det schweiziske firma To'ak Chocolate. De laver chokolade af meget sjældne kakaobønner, og chokoladen bliver ofte lagret som vin. Én lille plade kan koste over 2.000 kroner, og den bliver pakket i en trææske med pincet, så man ikke rører ved den med fingrene!

Der findes også diamanbelagte slikkepinde, som er lavet til rige samlere. Disse er pyntet med ægte ædelstene og kan koste flere hundrede tusinde kroner – men de bliver sjældent spist. De fleste køber dem som kunst eller for at vise deres rigdom.

Selvom disse slags slik er meget flotte og dyre, handler slik for de fleste mennesker mest om hygge, smag og oplevelse – ikke om prisen.

Svar på spørgsmålene

Hvad hedder en af de dyreste gaveæsker med slik?

Hvorfor koster Le Chocolate Box så meget?

Hvad laver firmaet To'ak Chocolate?

Hvor meget kan én chokoladeplade fra To'ak koste?

Hvorfor bliver disse luksuslik sjældent spist?

Hvad handler slik om for de fleste mennesker?

Kendte slikmærker i Danmark

I Danmark elsker mange mennesker slik, og der findes masser af kendte mærker, som har været populære i mange år. Nogle af dem laver chokolade, andre laver vingummi, lakrids eller karameller. Mange af disse mærker kan købes i supermarkeder, kiosker og biografer over hele landet.

Et af de mest kendte mærker er Haribo. Det er oprindeligt et tysk firma, men deres slik er meget populært i Danmark. De laver blandt andet vingummibamser, stjernemix og Matador Mix, som er en blanding af vingummi og lakrids. Mange danskere har Haribo som deres favoritslik.

Et andet kendt mærke er Toms, som er et dansk firma. De laver mange forskellige slags slik – fx Skildpadder med romcreme, Yankee Bar, Anthon Berg chokolade og den populære Guld Barre. Toms er også kendt for deres Lakridskonfekt, som findes i mange farver og former.

Malaco er også meget populært i Danmark. De laver blandt andet Snørebånd, Kick (en slags sej lakrids), og Familie Guf – en pose med blandet slik. Malaco er især kendt for deres lakrids og vingummi.

Et nyere og meget populært mærke er Candy King, som laver blandselv-slik. Her vælger man selv sine favoritter i butikken og betaler efter vægt. Mange børn og unge elsker at blande deres eget slik, især til fredagsslik.

Svar på spørgsmålene

Hvilket land kommer Haribo fra?

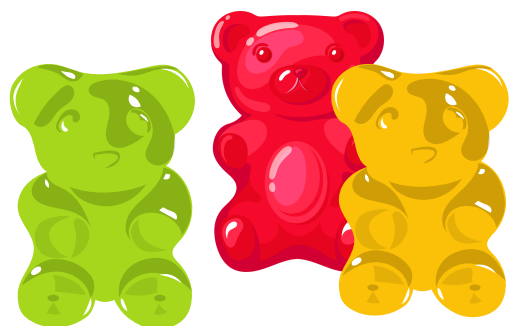
Hvad indeholder Matador Mix?

Hvilket dansk firma laver Skildpadder og Yankie Bar?

Nævn to produkter fra Toms.

Hvad laver Malaco?

Hvad er Candy King kendt for?

Chipsens historie

Chips, eller kartoffelchips, er en af de mest populære snacks i verden – og mange spiser dem til hygge, film eller fest. Men vidste du, at chips blev opfundet ved et tilfælde?

Ifølge historien blev de første chips lavet i 1853 i staten New York i USA. En kok ved navn George Crum arbejdede på en fin restaurant. En dag klagede en gæst over, at kartoflerne var skåret for tykt og ikke sprøde nok. For at drille gæsten skar George kartoflerne helt tyndt og friterede dem, så de blev ekstra sprøde. Gæsten elskede dem – og sådan blev chipsene opfundet!

Chips blev hurtigt populære i USA, og i starten af 1900-tallet begyndte man at sælge dem i poser. Før det blev de solgt i store krukker, som man tog fra med hånden – ikke så hygiejnisk! I 1920'erne kom de første chipsmaskiner, og chips kunne nu produceres i store mængder.

I 1950'erne begyndte man at tilsætte smag til chips – som fx ost, løg eller barbecue. I dag findes der chips med mange forskellige smage: paprika, sour cream & onion, chili, bacon og mange flere.

I Danmark blev chips for alvor populære fra 1960'erne, og mærker som Kims og Estrella er i dag kendt af de fleste danskere. Der findes også grøntsagschips, majschips og chips lavet af linser eller kikærter – som et sundere alternativ.

Svar på spørgsmålene

Hvilket land blev chips opfundet i?

Hvem opfandt chips – og hvorfor?

Hvornår begyndte man at sælge chips i poser?

Hvornår begyndte man at tilsætte smag til chips?

Nævn tre chips-smage, der findes i dag.

Hvad er nogle sunderne alternativer til almindelige chips?

Hvem spiser mest slik?

Slik er populært i mange lande, men nogle steder spiser man meget mere slik end andre. Faktisk ligger de nordiske lande – som Danmark, Sverige og Finland – helt i toppen, når det gælder slikforbrug.

I Danmark spiser hver person i gennemsnit omkring 8 kilo slik om året. Det svarer til cirka 150 gram slik om ugen – eller en god stor pose fredagslik! Mange danskere har tradition for at spise slik i weekenden, især om fredagen.

Men vi er ikke de eneste. Svenskerne spiser næsten 9 kilo slik om året pr. person, og de har noget, de kalder for "lördagsgodis" – altså lørdagslik. Svenske børn glæder sig hele ugen til at købe deres yndlingslik i små bland-selv poser.

I Finland er forbruget også højt, især af lakrids, som er meget populært dér. Også Island og Norge ligger højt på listen over lande, hvor folk elsker slik.

I andre lande som fx USA, Tyskland og Storbritannien spiser man også meget slik, men ofte i form af chokolade, kiks, karameller og sodavand, som også tæller med i det samlede sukkerforbrug.

Derimod spiser man mindre slik i mange asiatiske lande, fx i Japan og Kina, hvor søde sager ofte er mindre sukkerholdige, og frugt bruges mere som dessert.

Svar på spørgsmålene

Hvor meget slik spiser en dansker cirka om året?

Hvad kalder svenskerne deres lørdagsslik?

Hvilken slags slik er særligt populært i Finland?

Hvilke nordiske lande nævnes i teksten?

Hvilke lande spiser mest chokolade og karameller?

Hvordan adskiller søde sager sig i asiatiske lande?

Fun facts om slik

- Verdens mest solgte slik er M&M's – de farverige chokoladekugler findes i over 100 lande!
- Lakrids er mest populært i Norden og Holland – mange andre lande synes, det smager mærkeligt eller for stærkt.
- Haribo blev grundlagt i Tyskland i 1920 – og navnet er en sammensætning af grundlæggerens navn og by: HAns Rlegel fra BOnn.
- Nogle populære vingummier laves med gelatine, som kommer fra dyr – men der findes også veganske alternativer!
- I Japan findes der over 300 forskellige slags KitKat – med smage som grøn te, søde kartofler og wasabi!
- Verdens største vingummibamse vejede over 2,5 kilo og var næsten halvanden meter høj!

Hvilket fact synes du er sjovest? Sæt ring om det!